

Evoluția domeniului medical în era digitală: pro sau contra?

Eugenia CEBOTARU,
lector superior universitar,
Academia de Administrare Publică

Olga CEBOTARU,
masterandă, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”,
Iași, România

SUMMARY

With the development of the Internet, a new business environment has been created, therefore online stores, online banking services, specialized learning portals and much more, appeared including consulting and medical websites. The latter enjoy great popularity among Internet users, who avoid going to a doctor and choose diagnosis self-diagnoses based on limited information, like signs, symptoms or association with certain diseases. A wide range of medical information that can be accessed online come to the aid of those patients who have already been diagnosed in a traditional visit to a medical professional. Later, they can be better informed about their health condition through the Internet and can study in more detail the diagnosis of medical or alternative treatment.

REZUMAT

Cu dezvoltarea internetului s-a creat un nou mediu de afaceri, prin urmare, a apărut magazine online, servicii de banking online, portaluri de învățare specializate și multe altele, inclusiv consultanță și site-uri medicale. Acestea din urmă se bucură de o mare popularitate în rândul utilizatorilor de internet, care solicită să evite să meargă la un medic și aleg să autodiagnosticeze pe baza unor informații limitate, cum ar fi semne, simptome sau asocieri cu anumite boli. O gamă largă de informații medicale care pot fi accesate on-line a venit în ajutorul acelor pacienți care au fost deja diagnosticați de o vizită tradițională la un profesionist din domeniul medical, astfel încât acestea mai târziu prin intermediul internetului poate fi mai bine informat cu privire la starea lor de sănătate și pot studia mai în detaliu diagnosticul sau să consulte metode alternative medicale.

De-a lungul timpului lumea a fost mereu într-o continuă dezvoltare, iar fiecare perioadă de timp a avut parte de propriile invenții și descoperiri. În secolul al XX-lea s-au produs cele mai mari schimbări în viața cotidiană, mai multe decât în orice alt secol anterior, iar una dintre cele mai mari invenții, cu cea mai mare amprentă asupra

vieții noastre cotidiene, rămân a fi computerul și *Internetul*.

Internetul este caracterizat drept cel mai mare eveniment tehnologic și social. În același timp, este foarte greu să vorbim despre istoria Internetului, aceasta fiind plină de paradoxuri, iar originile sale nu pot explica pe deplin configurația sa actuală:

„Ca în orice domeniu, în care inovația joacă un rol deosebit, în Internet există etape precursore, acumulări anterioare mai importante sau mai puțin importante. Luat în ansamblu, Internetul este o operă colectivă. În dezvoltarea sa s-au implicat de-a lungul timpului multe colective de cercetători, dar și specialiști individuali, chiar amatori, fiecare cu partea lui de realizări, încercări, experiențe reușite sau nereușite.”¹

La început, nimeni nu s-ar fi gândit ce rol important va avea Internetul și cât de mult acesta va influența viața utilizatorilor, dar și a societății per ansamblu, deoarece evoluția rapidă a tehnologiei a creat un alt tip de societate și anume – societatea informațională.

Astăzi ne este foarte greu să ne imaginăm o viață fără Internet, deoarece am ajuns la etapa în care putem să susținem ideea că noile tehnologii au un impact uriaș asupra vieții noastre cotidiene. Noile tehnologii ne-au schimbat percepțiile asupra timpului și spațiului, interacțiunile dintre oameni, productivitatea muncii, modalitățile de petrecere a timpului liber, comunicarea și chiar controlul asupra propriului corp.

În ziua de azi, Internetul joacă un rol important în foarte multe domenii de activitate și zilnic acesta cucerește noi „teritorii”, prin diferite aplicații, programe, site-uri, care au scopul de a facilita viața utilizatorilor de Internet. Cu siguranță, dezvoltarea Internetului poate fi percepută ca un avantaj pentru utilizatori, aceștia reușind să rezolve cât mai multe probleme la distanța unui singur click. Utilizatorii Internetului au acces la o platformă atât de largă de activități și servicii online, încât aceștia pot să nu mai iasă din casă zile întregi, manevrând orice activitate din spatele monitorului.

Internetul este perceput ca o bază de date globală, unde sunt depozitate informații din orice domeniu, iar utilizatorii intră în contact cu ele de cele mai multe ori cu ajutorul motoarelor de căutare. În consecință, tot mai des, utilizatorii de

Internet se documentează în legătură cu orice subiect și acordă o mare credibilitate informațiilor pe care le accesează. În același timp, unii utilizatori ajung să fie dependenți de această tehnologie și acordă o atenție mult mai mare interacțiunii din mediul online, în detrimentul activităților din viața reală.

Totuși ce se întâmplă atunci când tehnologia pune amprenta asupra unor domenii esențiale din viața de zi cu zi, ce se întâmplă atunci când oamenii oferă mai multă credibilitate tehnologiei în detrimentul competenței profesionale umane? Chiar dacă noi ca utilizatori tindem să credem că, odată cu dezvoltarea tehnologiei, beneficiem doar de avantaje, în anumite domenii, lipsa de interacțiune umană poate conduce la consecințe grave. Unul dintre aceste domenii este domeniul medical.

Odată cu dezvoltarea Internetului, s-a creat și un nou mediu de afaceri, prin urmare au apărut magazine online, servicii online de banking, portaluri specializate pe învățământul la distanță și multe altele, printre care se numără și site-urile de consultanță medicală. Acestea din urmă se bucură de o mare popularitate în rândul utilizatorilor de Internet, care evită să meargă la un doctor și aleg să se autodiagnosticeze pe baza unor informații limitate, ca semne, simptome sau asocierea cu anumite boli. De cele mai multe ori, serviciile medicale prestate pe Internet sunt contra cost, ceea ce ne face să credem că în ziua de azi acest tip de serviciu nu este altceva decât un mod atractiv de a obține profit. Aceste site-uri sunt percepute ca surse credibile de informații, deoarece informația nu este oferită gratuit și astfel utilizatorul tinde să creadă că, în schimbul remunerării financiare, el va primi o informație veridică.

Nu doar site-urile de consultanță medicală sunt la mare căutare în rândul utilizatorilor. La ora actuală, avem o gamă largă de servicii medicale ce pot fi accesate pe Internet, ca programe de terapie, tratamen-

te psihologice prin e-mail, consiliere în timp real, analize medicale și informații privind boala.²

Acei utilizatori de Internet care nu sunt dispuși să achite pentru informațiile medicale online, se rezumă la căutarea de simptome pe motoarele de căutare ca, de exemplu, Google, Yahoo, Bing sau Ask. Astfel, ei sunt îndreptați pe diferite forumuri, unde oamenii fără experiență medicală lasă comentarii și împărtășesc propriile experiențe medicale, prin urmare, utilizatorii tind să se autodiagnosticheze prin asocierea personală cu relatările altor utilizatori. Odată ce utilizatorul web s-a autodiagnosticat, el nu mai are interesul de a verifica informațiile pe care le-a dobândit, de exemplu, prin identificarea și validarea sursei.

De cele mai multe ori, motoarele de căutare furnizează informații irelevante, care ar putea conduce la o autodiagnosticare incorectă, la autotratamentul incorect și, în cele din urmă, poate provoca consecințe grave. În același timp, motoarele de căutare au tendința să amplifice diagnosticul utilizatorului, astfel dacă un utilizator web tastează într-un motor de căutare cuvintele „o durere de cap,” 25% din paginile afișate ulterior vor menționa că utilizatorul are o tumoare pe creier, boală cu care în realitate sunt diagnosticați doar 0,002% din locuitorii planetei.³ Iar dacă utilizatorul se plânge de o durere în piept, „doctorul” Google îl anunță că ar putea avea probleme cu inima, fără să țină cont că în spatele monitorului este o persoană cu vârsta sub 35 de ani, astfel șansele ca o persoană din această categorie de vârstă să aibă probleme de inimă sunt foarte mici. Ratele medii anuale în ceea ce privește atacurile de cord au fost raportate la 0,003% la bărbații cu vârsta cuprinsă între 35-44 de ani, ridicându-se la 0,074% pentru categoria de vârstă 85-94 ani.⁴

În același timp, utilizatorii de Internet omit faptul că motoarele de căutare sau site-urile de consultanță medicală nu au acces la istoricul medical al pacientului, prin urmare

diagnosticul afișat online este unul lipsit de precizie. Pe lângă istoricul medical al pacientului, motoarele de căutare fac abstracție și de alte criterii, care contează atunci când este stabilită o diagnoză, de exemplu, sexul utilizatorului, vârsta acestuia, mediul în care activează sau chiar natura durerii.

Informațiile medicale găsite pe Internet pot influența modul în care oamenii se reflectă și modul în care aceștia iau deciziile în ceea ce privește sănătatea și bunăstarea lor. De cele mai multe ori, oamenii refuză cu vehemență consultația la un medic, justificând că ei știu diagnoza și modul în care pot fi tratați. Cu părere de rău, această atitudine poate conduce la consecințe grave, deoarece anumite boli pot fi tratate doar în faza preliminară, astfel dacă nu apelăm la timp la un medic, lucrurile se pot înrăutăți odată cu evoluția bolii.

Includerea Internetului în domeniul medical este dur criticat de unii, care afirmă că acest domeniu este unul foarte serios, iar în joc este viața umană, de aceea o abordare superficială poate conduce la consecințe grave. Domeniul medical pare a fi unul dintre puținele care necesită o interacțiune reală, în detrimentul celei virtuale. Pe de altă parte, sunt poziționate persoanele care susțin ideea platformelor online de sănătate, acestea tind să explice că multitudinea de informații medicale ce pot fi accesate pe Internet vin în ajutorul oamenilor, care nu au studii medicale. Astfel, prin accesarea de informații online, aceștia pot înțelege mai bine boala cu care se confruntă sau simptomele pe care le simt. Ținând cont de această poziție, ajungem să credem că la momentul dat, utilizatorii de Internet nu manevrează corect sursele de informație la care au acces. Dacă ar fi să analizăm scopul acestor platforme, am înțelege că ele vin în ajutorul oamenilor, care deja au fost diagnosticați de către un doctor, pe bază de consultație, analize sau fișa medicală.

În același timp, trebuie să remarcăm faptul că persoanele sunt diferite și modul în

care cooperează cu informațiile de sănătate preluate de pe Internet este foarte diferit. Nu doar în mediul online, dar și în viața de zi cu zi modul în care oamenii reacționează atunci când e vorba de sănătatea lor, diferă de la caz la caz. Unele persoane aleg să meargă foarte des la o consultație medicală, chiar și atunci când motivele sunt minore și acestea ar putea fi înlăturate fără asistență medicală. Pe de altă parte, există persoane care evită cu desăvârșire interacțiunea cu lumea medicală, prin urmare, soluția de la orice abatere de la condiția fizică normală este găsită de către pacient, fără contribuția medicului. Nu contează din ce categorie de pacienți fac parte utilizatorii de Internet, cert este faptul că aceștia accesează în mod egal informațiile medicale, doar că scopul lor este diferit.

Un studiu realizat în 2010 de compania Microsoft arată că, cel puțin, un sfert dintre toate căutările online sunt legate de domeniul medical. La nivel mondial se estimează că pe Internet sunt în medie 160 de milioane de căutări pe teme medicale în fiecare zi a anului. Iar o treime dintre cei care caută informații medicale pe Internet și ulterior merg la un medic, sunt convinși că suferă de o boală.⁵ În consecință, numărul mare de utilizatori, care accesează informațiile medicale pe Internet, a sporit creșterea cazurilor de *ipohondrie* (stare psihică morbidă, caracterizată prin neliniște continuă, teamă și preocupare obsesivă de starea sănătății proprii; idee fixă a cuiva care crede că suferă de o boală pe care în realitate nu o are).⁶

Conform statisticilor, ipohondria afectează între 1 și 5% din populație. Astăzi, cu ajutorul Internetului, ipohondrii au la îndemână instrumentul perfect pentru a efectua investigații amănunțite în ceea ce privește propria sănătate: „Ipohondria este adesea caracterizată prin temeri că simptomele corporale minore pot fi semne ale unei boli grave, aceasta este caracterizată prin auto-examinarea constantă și autodiagnosticare. În mod tradițional, termenul de ipohondrie

este folosit pentru a descrie o tulburare asociată cu tendința de a avea temeri nefondate, în ceea ce privește sănătatea personală.”⁷ De cele mai multe ori, frica pe care o trăiește un ipohondru nu poate fi diminuată nici de un medic, deoarece acesta este predispus să creadă că nici medicul nu este capabil să-l diagnosticheze corect. Preocuparea lor principală devine boala lor „inexistentă”, pe care o caută din medic în medic, și sunt foarte frustrați că nimeni nu le-o poate confirma. Pentru un ipohondru descoperirea unei alunițe poate însemna cancer de piele, o mică durere la cap e semnul unei tumori cerebrale, iar orice aritmie e semn de stop cardiac. Aflați într-o continuă căutare a unui diagnostic, speriați de o inevitabilă boală gravă, ipohondrii ajung să-i terorizeze atât pe medici, cât și pe cei din jurul lor.

De-a lungul timpului, au suferit de ipohondrie și persoane cu renume mondial, printre care se numără și filozoful Immanuel Kant, care susținea că are dureri de cap, provocate de un tip special de electricitate, ce provin din sistemele nervoase. O altă „boală” cu care se confrunta filozoful a fost provocată de nepoziționarea corectă a organelor în corp, acesta susținea că ele sunt înghesuite, prin urmare, îl împiedicau să respire bine. Cu toate acestea, el recunoștea că este ipohondru și obișnuia să spună că „între sănătate și nebunie se află ipohondria.”⁸ Chiar dacă „suferea” de aceste „boli”, care l-au însoțit pe parcursul întregii vieți, el nu a avut nicio boală gravă și a murit la aproape 80 de ani.

Majoritatea ipohondrilor aleg Internetul pentru a se autodiagnostica, de aceea s-a văzut o relație strânsă între creșterea numărului de cazuri de ipohondrie, la nivel mondial și apariția Internetului, dar și transformarea lui într-un fel de „religie”. Această tendință a utilizatorilor de a se autodiagnostica, folosind informațiile de pe Internet și preluându-le pe cele care indică boli foarte grave, are deja și un nume – *cyberhondria*.

Termenul de *cyberhondrie* a fost folo-

sit pentru prima dată în anul 2000, pentru a descrie „crediința eronată că o persoană suferă de toate bolile grave prezentate pe Internet.” În anul 2001, un articol BBC News face referire la termenul de „cyberhondria” ca „sindromul imprimat de Internet”. Astăzi, acest termen a intrat în lexiconul medical, el mai fiind definit și ca „o nouă frontieră a ipohondriei.”⁹

Totuși, spre deosebire de ipohondrie, cyberhondria are o acoperire mai mare, deoarece astăzi foarte multe persoane au acces la Internet, fie de pe calculator, tabletă sau chiar smartphone. În același timp, 90% din ipohondri, care au acces la Internet, devin cyberhondri.

În anul 2010, cercetătorii de la Microsoft și-au propus să realizeze un studiu, pentru a vedea în ce măsură utilizatorii de Internet sunt preocupați de informațiile medicale, care sunt afișate de motoarele de căutare. Cercetătorii Ryen White și Eric Horvitz ajung la concluzia că, odată cu procesul de autodiagnosticare online, crește gradul de anxietate în rândul utilizatorilor, în special în cazurile în care aceștia nu au pregătirea medicală corespunzătoare, ca să selecteze informațiile relevante. În același timp, cercetătorii menționează faptul că rezultatele afișate de motoarele de căutare,

influențează utilizatorii să viziteze un medic, chiar și atunci când aceștia nu au nevoie de o consultanță medicală, prin urmare utilizatorii web sunt predispuși să piardă atât timp cât și bani.¹⁰

În concluzie, putem afirma că implicarea Internetului în domeniul medical poate reprezenta atât o oportunitate pentru utilizatorii de Internet cât și o mare provocare. O gamă largă de informații medicale ce pot fi accesate online vin în ajutorul acelor pacienți, care au fost deja diagnosticați print-o vizită tradițională la un cadru medical, astfel aceștia ulterior, cu ajutorul Internetului, pot să se informeze mai bine despre starea lor de sănătate, pot să studieze mai amănunțit diagnosticul stabilit de cadrul medical sau pot să consulte metode de tratament alternative. Ceea ce este cu adevărat important de precizat, este că odată cu implicarea Internetului în domeniul medical, nu trebuie să se renunțe la relația dintre medic și pacient, dacă utilizatorii se focusează doar pe citirea informațiilor online, în anumite cazuri se pot înregistra consecințe medicale grave. În cazul domeniului medical, mediul online și mediul offline trebuie să conlucreze, pentru același scop comun, și anume – bunăstarea pacientului.

NOTE

¹ Gabriela Grosseck. Internet – istoric, evoluție, perspective. Editura Universitatea de Vest din Timișoara, Timișoara.

² Sorina M. Aurelian, Bogdan Constantin. Etica Internetului.// „Revista Medicală Română,” vol. LIX, nr. 4, București, 2012, p. 292.

³ Ryen W. White, Eric Horvitz. Cyberchondria: Studies of the Escalation of Medical Concerns in Web Search.// „Microsoft Research,” Redmond.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Ryen W. White, Eric Horvitz, *op. cit.*

⁶ <Dexonline.ro>.

⁷ Hans Morschitzky, Thomas Hartl. Frica de boală: cum să o înțelegem și să o depășim. Editura Trei, București, 2015, p. 46.

⁸ Mihai Mincan, Laurențiu Ungureanu. Boala bolilor fantomă: ce unește ipohondria, internetul și televizorul. [On-line]: <http://adevarul.ro/sanatate/minte-sanatoasa/boala-bolilor-fantoma-uneste-ipohondria-internetul-televizorul-1_53355e340d133766a84c684e/index.pdf>, accesat la data de 19.04.2016.

⁹ Kristine Crane. Cyberchondria: How the Internet Can Afflict Your (Mental) Health. [On-line]: U.S. News Health, <<http://health.usnews.com/health-news/patient-advice/articles/2014/06/16/cyberchondria-how-the-internet-can-afflict-your-mental-health>>, accesat la data de 19.04.2016.

¹⁰ Ryen W. White, Eric Horvitz, *op. cit.*

BIBLIOGRAFIE

1. Gabriela Grosseck. Internet - istoric, evoluție, perspective. Editura Universitatea de Vest din Timișoara, Timișoara.

2. Hans Morschitzky, Thomas Hartl. Frica de boală: cum să o înțelegem și să o depășim. Editura Trei, București, 2015.

3. Ryen W. White, Eric Horvitz. Cyberchondria: Studies of the Escalation of Medical Concerns in Web Search.// „Microsoft Research,” Redmond.

4. Sorina M. Aurelian, Bogdan Constantin. Etica Internetului.// „Revista Medicală Română,” vol. LIX, nr. 4, București, 2012.

5. <Dexonline.ro>.

6. Kristine Crane. Cyberchondria: How the Internet Can Afflict Your (Mental) Health, [On-line]: U.S. News Health, <<http://health.usnews.com/health-news/patient-advice/articles/2014/06/16/cyberchondria-how-the-internet-can-afflict-your-mental-health>>, accesat la data de 19.04.2016.

7. Mihai Mincan, Laurențiu Ungureanu. Boala bolilor fantomă: ce unește ipohondria, internetul și televizorul. [On-line]: <http://adevarul.ro/sanatate/minte-sanatoasa/boala-bolilor-fantoma-uneste-ipohondria-internetul-televizorul-1_53355e340d133766a84c684e/index.pdf>, accesat la data de 19.04.2016.

Prezentat: 18 mai 2016.

E-mail: cebotaru@list.ru